٢٨٦

(١)

بسم الله الرحمن الرحيم

مسلك العارفين

جناب مخدوم صدرالدين جو سنڌ ۾ اچڻ

مخدوم صدرالدين بن محمد يوسف سنه ٩٠٠ هه ۾ بغداد شريف کان سنڌ
۾ وارد ٿيا هئا مخدوم صدرالدين صاحب کان قسمت قيد الماءِ جي
سانگي وطن ڇڏي هندستان جو رخ رکيو ۽ اچ شريف
رياست بهاولپور ۾ جتي مشهور جيلاني سيدن جو
خاندان آهي اتي پهتا هو سو جي الوقت اُچ جي
گادي نشين صاحب جو فرزند مولوي صاحب
وٽ تعليم وٺي رهيو هو جي ليکي اتي تدريس ۾ آئين
انهي صاحبزادي جي طبع غبي هئڻ سبب استاد جي
تمام گهڻي محنت ڪرڻ تي صاحبزادي کي سبق دل تي
نٿي استاد جي ڪاوڙ ڪري مخدوم صدرالدين
جي اهل ساداتن جي شرافت ۽ نيڪ جو اثري جنهن
هيٺ هڪ ننڍو اگر اندر ... جي سبب صاحبزاده
کي سبق سيکارڻ ۾ ... محترم جي فضل سان مخدوم
صاحب جي زبان جي تاثير کان صاحبزادو ... والد بزرگوار
کي ... مخدوم صدرالدين جو ... آهي اوطاق
... ڪي ... ادب ... استاد ...
... ڪي ... الله ...

کي ٻيان ڪري ٻڌايائين - آخر الامر گادي نشين صاحب
مخدوم صدرالدين صاحب کي پنهنجي تعليم ڏيڻ لاءِ ڏنائين ڪري
مگر مخدوم صاحب وڏي ڀاءُ جي جيئري اشين نه سنڀاليو جڏهن
وڏو ڀاءُ گذاري ويو تڏهن خاندان جي مان ۽ رهاڻ آهي انهن جو
اصرار شريف تڏهن انهي ڪم ۾ هٿ وڌو مخدوم صاحب
۽ انهي ٻڌايل ترتيب موجب گادي نشين صاحب پنهنجي وڏن
بزرگن وانگر شريعت جو استعمال ڪيو الموجب لشڪر
مخدوم صاحب کي ڪي ٻار ڪونه هئا مخدوم صاحب اهي اڄ تائين
صاحبزاده جو استاد معتبر هو ٻيو وقت صاحبزاده
تحصيل جو صاحب مخدوم صاحب کي اڳتي وڃڻ جو خيال
هو تنهن ڪري ٻار ان پير صاحب جو گادي نشين هو
تنهن ڪري صاحبزادن کي ... آهي ان ڪري
... پيري مريدي ... اڄ وارن کي ٻه تعليم
اهو ... مخدوم صاحب ... ڪارن ذڪر ۽ سير
ڪنهن ڪنهن جو تڏهن شهر وارن هندن جي
تڏهن اهو ... ڪونه ... آيو ان تڏهن
اختيار ڪيائون - اها ... سالوڪي منزل ...
6 گادي نشين ... آهي - ... پنهنجي آهي

۱ خواجا قوم جا باشر گهڻي انداز ۲۲ مرد براهين ۽ حسن خان کي خضر
مخدوم سلطان ڪي ٿي هئي الله ڪري ڪراچي ۾ پي ۽ سلطان ڪرلا
۾ ڪري سنڌ ٿي هاري ڪي هئي ۽ تنهن ۽ ترڪ ڪري ٿي ڪر ڪرنهن هئي گهڻي
سال ڪري ملتان مهراڻ ڪرپان ڪري ٻين توليون مخدوم
۾ مرزا ان مولوين ۽ عالمن ۾ گهڻي عزت ڪتب ۽ تيز ي هئي
ٿي ڪري هن خاندان جو آڳي ٻا پدر
مخدوم صدرالدين صاحب جن جو هن مخدوم آدم تنهن سان
مخدوم فرزند نالي عجائب الدين سان ٿا هئين سندن ڪم الوقت
مرڪز وصل هئي ۽ اچ ولين پيرن جا خليفا سڄا هئا
سندن وفات کان پوءِ سندن فرزند ارجمند مخدوم عجائب الدين
مسند نشين ٿيو. انتقال کان پوءِ سندن فرزند مخدوم شمس الدين
مسند نشين ٿيو مخدوم صاحب مخدوم شهاب الدين صاحب
کي ٻه فرزند هئا هڪ مخدوم محمد ابراهيم قتال
ٻيو مخدوم عصمت الدين. مخدوم شهاب الدين صاحب
جا انتقال سندن فرزند مخدوم محمد ابراهيم صاحب قتال
سڪال کان پوءِ سندن فرزند مخدوم محمد يوسف صاحب کيا
انتقال کان پوءِ سندن فرزند مخدوم خير الله شاه صاحب مسند نشين
ٿيو مخدوم فضل الله شاه کي ٻه فرزند هئا پهريون نور

مخدوم ثاني جهڙن ۽ ٻين وڏن سرگروه اصفياءَ جامع الڪمالات
حضرت شاه عنايت الله الصوفي القادري باني الطريقة
۽ ٻين بندن ۽ مخدوم رحمة الله صاحب —

(حضرت شاه شهيد عليه رحمت جي ٺٽي ۾ تشريف جا احوال)

پاڻ هجري سنه ١٠٩٦ مطابق 1649ع ۾ تولد ٿيا هوا سندن گهراڻو
اصل کان ئي بزرگن جو هو ۽ متشرع صاحب علم جا ڄاڻو هئا
سندن والد صاحب کي ٽن پٽن مان وچان هوا سندن ننڍپڻ
۾ خيال سير ۽ مرزا صاحب جي طلب ڪماحقه جي جو هو
ان ڪري پنهنجي والد بزرگوار جي وقت ۾ حاصل علم ديني
پنهنجي ننڍپڻ جي وقت ۾ ڪيو هئائون ۽ حضرت الله
پاڪ جي اخلاق ۽ جمال ڪمال ۽ فيوض حاصل ٿيا هو
جو اليس ڪماحقه نٿي ٿي سندن خيال ۾
هئا ان ۾ جلوه ڪمال ڪيو جنهن ثاني صاحب فرمايو

بيت: الصوفي نور
لا ... ولا ... جن ڪي سمجهي
... الله ازل کان ان جو

حضرت صوفي صاحب جن جو شجره طريقت جي بزرگن جو تعارف

جڏهن ٻال اوائل جواني ۾ عمر ۾ آيا تڏهن حضرت مرشد
صاحب جن جي طلب ۾ نڪتا وطن ميران پير شريف کان خير
پور ستر ميلن تي آڏي ڀل شهر تان هميشه فقير تا مرشد ڪهڻ
ميان انهين محمد صاحب سوري وارو نقشبندي سنڌس خاندان اهو
شاه حمزه شاه وارو
ميان ابراهيم ڪاٺيار ال پهچن ڏير سعيد کان ڍهلسون آرهن
ع گهنڊي گهنڊي ملتان شريف ۾ آيا. ان شيخ شمس الدين ملتاني
جي خدمت ۾ رهيا. سال گهڻي سال لعبر دکن ملڪ ۾ برهان پور
شهر ۾ حضرت شاه عبدالملڪ صاحب جيلاني صاحب
جيڪو حضرت پير دستگير شيخ شاه قطب الاقطاب
غوث الاعظم ميران محي الدين سيد عبدالقادر جيلاني رحمة
الله عليه جن جي خدمت ۾ حاضر ٿي جن کين حڪم عطا
ڪيو. ان امر موجب ملتان کان دهلي کان قندهار کان
آئي برهانپور ۾ مهاراجي جي هٿان سمجهي ڪاڻ ۽ ملڪن ملڪ
آهي خواجه نظام دکن جي هٿ ۾ هو ان حضرت
عبدالملڪ صاحب جن بادشاه ۽ وزارت تو ڪيو ڪنهن
ڪتاب ۾ لکيل آهي حضرت ۾ حاضر ٿي عرض ڪيائون

۽ غلام خدا صاحب بلڙي نيه جن جي برام جي طلب لاءِ حضور

۾ حاضر ٿيو آهي سائين فرمايو ته چڱو ليڪن خدا صاحب

جو واسطو ڏيئي هڪ ڀيرو ٻيهر انهي ڪمائڻ جو حڪم ڪيو

(شعر شاعري جي ڇهري ۾ سندن نماز آهي)

ته حضرت سڳوري صاحب هڪ سيال ۾ جي مولوي

جاءِ تي ويهي رهندڙ تي ويل سر ڪمائو شاگردن ۾

اسرار ڇاهيو ڪمائڻ جو جسم ۽ وسري جن سوال

۾ وسري ڪن ڏڪن ملڪ ۾ باطن جو ول تمام گهڻو

انهي ۾ وسري تي ٿي واسطو آهي جو لوات سڀ وانگر

نرسن حال ڪي نڪرندو آهي ۽ فوت جو فرق رهيو

ويندو ۽ ڏٺا دين هڪ مراقبه ۾ اسم الله جي لکل

جو ڪمال اهي الباطن ڪن هڪ ٿاري باطن ۽

ڪي ڪمال ڏئي ٻي باطن حال ڪل ڪو شعال

لڳي باطن ڏئي ڪي باطن ۾ سان ڏيڻ جي تلي

تي شيدا وا حضوري ڪا وڌندو ڪن سان ٿي

همڪو شيدا ڏٺا ڪمال جي ڪمال ۾ ڪن ڪن آهي

سان ڪيو ڪو گهڙندو ۽ ڪو سندن ۾ شيدي سمجهيل گهر

۾ دي طالب ۾ ڪهڻ جي ڏني ۾ هئا

باطن ۾ ته سڀ ڪا خبر هئين. هن سالن کان ڪجهه هن سنڌ
سرائي ۾ آئين لڳي هئي. حضرت صوفي صاحب جن ٻاهري
ويٺا هئا، ۽ اوچتو سنڌ لڳا ۽ وهي صوفي صاحب
جن ٿي پيئي پويان کان هو جيهيا ٿي ته فقير ڪي ستو هئي
اچو ان ٻانسن جو حيثيت جي ڪا ٿي سالن کان حضرت
صوفي صاحب کي ووٽ ڏي. مگر پاڻ جو پار هن سال سارو
ان ٻاني جيڏي ته ٿوڻو هوئن ٿي ورتي بالس جو ڪاٺيون
ڪل ۾ گوشت ۾ پيل هيون سي ٻن ۾ رهيون ان ڪري
سنڌ ۾ طبع عليل ٿيل هئي. پاڻ کين نصيحت ڪندي
ڪيائين دعا ڪئي. انهن فقير جو علاج ڪيائون ته جيئن ڪل
خوراڪ ته سنڌ ڪرا پار ۾ جو ڏي تحقيقات وارن حالت
کي ڏسندي سرت جي وري ۾ فيض عطا ڪيائين
جيئن ٻڌائي صاحب فرمائيندا

انهن تصوف جي سڪ جي ڳالهه ڪرين ۽ وهي ڪرڪل
ٿي ڪين ٻانهن ڪجهه فقير قبوليو
خبر ويٺيون ڏٺيون انهن ته ويٺي ان سنڌ تائين
صحت ڪري ان آڳرين کي وڃي ڇڏيائين
صحت ٿي وڃڻ ۽ هي وڃا

حضرت صوفي صاحب جن جو مرشد حضرت شاهه
ڪمال موچاري سنڌ ۾ اچڻ

ٻارنهن سال جيترو عرصو مرشد صاحب جي حضور ۾ رهيا
۽ فيض جي ڪماليت حاصل ڪري مرشد کان موڪلائي پنهنجي
وطن اچڻ جي اجازت ورتائون ۽ موڪلائڻ ڪرڻ جي رخصت
چاهيائون تڏهن حضرت شاهه عبدالملڪ صاحب جن
پنهنجي سنڌن اڳيان مرڪندي فرمايائون ته صوفي
سوکڙين مان ڪجهه سوکڙي اوهان کي وڃي سا ولڻا هي
پنهنجون هيون تلوار ۽ تسبيح ۽ ڪفني ۽ ڀالا تلوار
ڪنائون مرشد سنڌن فرمايو ته اهي جيڪي وڏا جو رکيا آهي
ٻڌايو ته هي حاضر آهي ته پوءِ سنڌن مرشد فرمايو
ته مڪمل حال ... صبر ... تڪري
يا ڪفني ڪري ۽ پاڻ اها تلوار کڻي موڪل ورتي
صوفي صاحب کان آيا سو گهر ... وڃي وطن ڏي ورتا
سنڌن مرشد جو اهو امر هو ته صوفي صاحب تلقين
ڪيو وڃي ۽ ڪوبه مريد ڪرڻ ... ياد ڪن
ڳري جي سواري تي هيا ۽ هيٺ ڳري جي
هن جي ... تي ... آيا ڪفني وقت

۾ هڻڻ مٿي ٻي ڪيا ٿيون انهن ۾ ئي ڏٺو ويو ته ڪن سالن
مرلي ۾ ٿيا جڏهن پلئه ڌڻي ۾ وارد ٿيا ته سيد
بخشي وال هر هڪ سيد حسين علي شاه ۽ سيد
عبدالله شاه سندن مريد ٿيا ۾ انهي وقت ڌڻي ۾
بادشاه جا وڏا وزير هئا ۽ بادشاهي انهن ۾ هئي
۾ هئڻ رتان خير لڏ ورڪ ته پنهنجي سند ۾ آيا انهي
مسافري ۾ ضعيفا مريد ٿيا مگر وقتي هندي فقير
سادات همراه سڀ ليڪن ۾ آيا ۾ دري واليءَ
ويا ٻوڙا انهن سڀن سڀون سر مرشد سعيد مريدن ۾ وارد
ٿيا انهن هندي فقير جو خليفو وڏو سليمان هندي هو
ان وقت ۾ پيرا ٿو سانڀر جيستائين
ناظرين صاحب حضرت صوفي صاحب ڪمال الله فقير صاحب الدين جو
ڪمال وڏو فقير حضرت فضل الله صاحب تائين ۾ پير جيلان گذاري
سي آهي شريف ۾ ماٺران ماڻهو خليفو فقير ٿي گذريا
لعني پنهنجن ماڻهن فقيرن جو هو جهڙو ڪ نيا فقير
ڪيترا فقير هڪ عظيم صاحب شيخ ماهتان ڪري
هو جو ٿيا ته لعني فقير ٿيا سال ڪيترن جو هو
وقت هو جو گذريو نه ليڪن ٻي شيخ ڪم ٿي اوليا

مسئلي مسائل جي رونق واري بازار ۾ آرام نه ملڻ ڪري حضرت
صوفي صاحب جي برهانپور کان ٻئي اجهي لاءِ روانگي
دلدار سرگرم ٿيا عبديت جا آواز ٻڌندم ٿيا
من عرف نفسه فقد عرف ربه، يعني جنهن انهيءَ
پنهنجي نفس جي سڃاڻپ ڪئي انهيءَ شخص تحقيق پنهنجي رب
کي سڃاتو، سڃاڻي واري جي جلوه نگر
آهي جو سڃاڻڻ ڪم عبديت جو آواز هو سو هميشه اندر
جو هيئن اهو هر اصل ظاهر ٿي
معشوق وٽ آهي نه تفاوت ڪو
لاموجود الا هو خاص هي جنس
ڇا ڪارو ني سر صورت ۾ سڃاتائين

هيءَ هڪ جهان لوڪ هي هڪ آهي
لاشين جز لاهي خام حرزي جا خصلا
آهي خودي جي خطرات وجود سان گڏ مسائل هي
هيءُ هڪ آڻي هڪ ٿي جي بيان نڪري ويو
لعنه ڪلان ناهڪ جنهن جلوه
وحدت لڪل لاعقدا سما جي اشارو

باب ٻارهون — نفي ۽ اثبات

اڳي ابتدا ۾ ٻڌائي آهي جيئن نفي ۾ اثبات ثابت ٿي پئي

مرد منزل ڪري ڇين جيئن هو ويو نه هو ۽

فسبحان الذي بيده ملكوت كل شيء جو حاصل آهي ته جو ديهي ڪل هستي ٿو وڃي ليڪن هون اندر

اڳي ديهي جي پروڙي جي حالت آهي جنهن ڏيهي وساري ٿي

عربي شعر

قصة العشق لن انفصام لها

مرضة العشق لن علاج لها

يعني عشق جو قصو پورو نه ٿيندو ۽ آهي نه عشق جو مرض علاج پذير ٿيندو آهي. قصو مختصر اڳي جو مرشد هالن کي مشهور صوفي صاحب واري سنڌ ۾ مرشد ۽ هدايت جو ٿورن مشرب اهو جاڳايو ان جي هزارها آدمي سڌا نوريون ڪاسا ۽ خاصيت هئا جنهن عطاءِ الاهي آدمي متاهي هئا ته خصوص الخصوص کي رب ڪريم جي سنگ جو قرب حاصل ٿي ويو هو. هڪڙو شخص حضرت صوفي صاحب جو مريد شرط ۾ آيو ته ترتي ڪشالي

بعد قرب رباني کي ڀي ٿي پهتو اهوئي باعث خلق ۾
حسد جو پيدا ٿيو ظاهر پهلو شرعي ڪمن ۾ ٿي تهمت ۾
پري جو پيدا ڪيائون پوءِ ته ايڪي مريدن جو زور ٿيو
جنهن پوءِ ٿيڻ وڌندا ويا - ناظرين کي هي معلوم هجي
ته ميران پور ڪمال تي هيان جي مخاصلي تي شاه ڪريم بلڙي واري
۾ ڪرڻ ۾ شهر آهي هن خاندان پيدا ٿيو ساڳيو بلڙي
وارن لاءِ جو ناشي هئي ۽ ٻي ظاهري سبب ته ايڪي پيدا ٿيو
جنهن صحيح جو شاه ڪريم جي اولاد جا مريد ۽ جي صوفي
صاحب جا مريد ٿيا - انهي ڪري ويرا انهي خاندان
کي پڪ ٿي هئي اسان کي وڏو لوڏو آهي الله ڪري
حضرت صوفي صاحب جي دفع ڪرڻ لاءِ ڀي پروڙن
ٿيا اون بيحد پيدا ٿيا هن. صلاح ڪيائون ته حضرت
صوفي صاحب کي دعوت ڏيئي وٺي اچي پوءِ
ماني کارائي جو شمشير هڻي ته سبب کي فقير ۽ مريد
ويهي سڀني فقير ان ڪري امانت ڏيو اسان
لڪي ڏسڻ وڃي ٻي فيرا ناظرين کي معلوم هجي
ته اسان نه هئا ڪريم جي خاندان ڪرامت
[illegible] حضرت صوفي صاحب [illegible]

امانت جو بار آيل جو حضن ۾ جاءِ ان ۾ هئي مگر
هن ۾ ڪي دليل اهو هئي خيال آيو حضرت صوفي صاحب
جي دفع ڪرڻ جو [illegible] سندن دعوت قبول ڪري
ڪري فقط هيءَ فقير سائين اوڏهين مولانا ٿيا سين
فقيرن عرض ڪيو ته قبلا هي غلام [illegible] سائين هيڏانهن
فرمايو ته فقير بزرگو هن فقير کي [illegible]
آخر [illegible] آيا ذاتي [illegible] جڏهن [illegible]
فقيرن سمجهيو ته شرع ڪئي [illegible] حضرت
صوفي صاحب جن فقير [illegible] ڪري ويٺو
رهيا [illegible] فقيرن [illegible] سيني فقيرن
فيض حضرت صوفي صاحب جي سندس همراه فقير
[illegible] فقير [illegible] امانت [illegible]
هو [illegible] الله جي [illegible] ڪيو
[illegible] جسين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

اِئين چئو اچي ٿو ته اِن بيت جو اثر ايترو ته بلڙي وارن پير ڀائرن
تي ٿيو جو سڀ سندن پيشان پڳي هليا. جن ۾ لوڌا،
ناڙه، پراهوڙا، ڏولا، ڏاهري، ۽ ٻيون ذاتيون جا ماڻهو هيا
(انهن ذاتين مان اڄ به گهڻا مريد آهن) باقي ڪا ٿوري وارد
صاحب جا ڪي مخصوص آدمي اتي بيٺا. ٻاهران ڪي ميرانپور
جو رستو ورتائون. ٻيو ان سڀ مريد بلڙي وارن جا جوان
پرا ڇڏي هليا. جڏهن بلڙي وارن ڏٺو ته حضرت صوفي صاحب
جي دفع ڪيو هين سو ته ڏيهو پراڻنڊو سڀ مريد لنو تو
ڏي سو تمام عاجز ٿيا ۽ دليم سخت ساڳي ميرا ٿين. ٻاڻ
جڏهن بلڙي جي ڪاڻ ٻاهر نڪتا ۽ ساڃاڻا واهه تي پهتا ته اتي ڪس
شاهه ڪريم باطني طور لڏڻ اُن جهين ته انهن گهرڻي ڪئي
جو بيان هي بيت ڏنائون –

ماڻهو ڇپيم سچ ۾ صبح وانگر ساهه
ساڳيتر ماڻهو ڪڪڙي ٻيري ريا ليڪ ه
اندر پڻي سي ... ه. ٻاهر ٻڌايا آئڪضن ڪي –

مرادو ڪنهن سچ ۾ سڀ ڪي ساهه ...
سڀئي ڪلڪ ڪڪڙي لڌو الله ...

سريتون پرين سنڌ ۾ مجنائين معلوم ٿيو-

انهن ٻڌي جي ڏاڍ جو اثر انهن مريدن تي ايترو ٿيو
جو ڪي وڃي واهه جي هٿن پر صوفي صاحب سان لڳي پيا
سي حضرت صوفي صاحب سان کليا آيا جيڪي وڏه
هن پرهيا سي ٻاهري موٽي ويا. اهڙا مريد جيڪي
تيا تن جو اولاد اڄ ڏينهن تائين آهي - اهي شين
ڪارين ذاتين جا ماڻهو آهن پوءِ ٿا اڳي ٻڌي دشمني
جي ٻاهر پر ڪي - هيڏا انهن صاحب تحريڪ جو فيض ايتري
قدر مشهور ٿيو جو سڀ ماڻهو ڪي قطار ڪري پهچي ڪي
آيا جو اسان وحشن اهڙا نسب صاحب فيض جا
ني ويندا اهڙا ۽ گهر بار ترڪ ڪري حضرت صوفي صاحب
جي خدمت ۾ رهڻ لڳا - فقراءَ ۽ گهڻي اندازي گڏ
لشڪر ڏ رهڻ ... ۽ ... جادوگر ... ڪان ...
ڪو جادو ۾ رهي ٻڌي عزت ... جو ... ماريءَ تن
ظاهر ۾ ... جادوگر ... الزام ... ٿيا انهن ۾ منصور ...
... قتل ...

حضرت شاه شهيد ... شادين جو ذڪر
... ... جادوگر ... ۾ 1

سربيتون پرين سنڌ ۾ مڃايئن معلوم ٿيو.
انهن ٻنهي جي جوڙ جو اثر انهن مريدن تي ايترو ٿيو
جو ڪيئي واهه جي ڇپن پير صوفي صاحب سان لنگهي ويا
سي حضرت صوفي صاحب سان هليا آيا جيڪي وٽن
۾ ڇن پرهيا سي ٻهڙي موقعي ويا. انهن مرشد جيئي
تيارين جو اولاد اڄڪلهه عبدالغفور ۾ آهي. انهي نشين
ڪيفيت ذات جا ملفوظ آهن ٻوجهه، انهي ڳالهه دشمني
جي باهه ٻرڪي سڄو انهن صاحب تحريڪن جو فيض انتري
قدرت منظور ٿيو سڄو ملفوظ ڪي قطار ڪري ٻهاري
آخر جو اشارو ڪيائين جنهن سبب صاحب فيض جا
ڪي بند ٿيا وڳر ٻار ترڪ ڪري حضرت صوفي صاحب
۾ حضور شريف جو روح لڳو. عصر وڳي اندر گهر ويو
ٻئي ڏينهن مرشد ٻيهر وڳي جادوگر جهڙيءَ ڪان سواءِ
ڪي جاءِ تي رهيو. ٻنهي عرصو هو ڦري ظاهر ٿيون
ظاهر ۾ هڪ جادوگر فقير الزام ڏيئي انهن ۾ منصوبا ڪيا
ڪيا ڪلي

جاويد

حضرت شاهه شهيد جي شادين جو ذڪر

الحاج علي گهر هو جيڪو ڄاڻي ۾ عقد تزويج ۾ آندا

ٻيو پٽ مرحوم سيد ڄام جي مخدوم محمد عمر صاحب جي نياڻي هئي
انهي مرحوم مان ٽي ڄڻا اولاد ٿيا هئي. پهريون مرحوم محمد يحيٰ
جي ڏاڏا جي خاندان مان هيو. ان مرحوم مان ٽين وڏو فرزند
شاه خليل الله شاه هيو جو شهادت جي وقت پنهنجي ناناڻي
جي ملڪ ڏسڻ ويو هو جتان ايران ويو. ٻيو مرحوم سيد
نور جي مخدوم محمد اسماعيل جي نياڻي هئي ان مان ٻه
ڄڻا اولاد ٿيا هئي. ٽيون مرحوم سيد نصرالله سوڍل
جي گهراڻي مان هو ان مرحوم مان ٻه فرزند شاه عزت الله
شاه ۽ شاه سيد الله شاه هوا جي پڻ شهادت
وقت پنهنجي ناناڻي ڏي هليا ويا. انهي ڄڻا مرحوم ان
هندستان مان حضرت مرشد صاحب جن جي دربار مان
فيض ورتي اچي ملان لوء ڪيا هئا.

(انگريزن حڪومت جي دور ۾)

اچي ڄاڻجو اهو وقت سنڌ جي حڪومت ارڙهين صدي
منجهان ٽالپرن حاڪم هو ان ۱۸۴۳ع ۾ حڪومت هئي
الوقت ۾ انگريزن ۾ ڪلهوڙا ٽالپرن پڻ هو جي
حڪومت جي ۱۸ سال هئي ڪراچي هالا
والدين جي پير سائين ڪي پنهنجو فرزند جي منتقل ڪيو

جڏهن دالو ڌهيو - سنڌو درياهه جي پار جو ملڪ انهن جو
هيو - ڪلهوڙن جي پار محمد انهن جي گهرن ۾ پاڻ هيون ته ڪاري
ملڪ ڪسي لوڏي ڪيو - جي ا 14ه ما نڌو مرل جون
۽ حضرت صوفي صاحب جن وٽ سلام پيا جن لاءِ
ڪلهوڙن جي حضرت صوفي صاحب ذڪي ماڻهو موڪليا
۽ آهي ماڻهن اسان کي واپس ڏيو جن ۾ حضرت
صوفي صاحب جن ماڻهن ذات سان انڪار ڪيو ته هي
جو ڪلهوڙن ۾ آهي آهي اسان ۾ سلام پيا آهن سو سڀ ماڻهن
جي سر ڏيا آهن سان ۾ ڏيو آهي ذڪر ڏي جي
کي اهڙا ڪاڻ ۾ ڏني جي بچيا ته آهي فقيراڻي ڪل
ڪر ميت گهمندا - جو ٻاڻ - اهڙي رحمت نور ۽ مرڪو
مٿان جن نازل ٿيندي ذري ضرورت ۾ آدم سڀ ڪلهوڙ
جو آباد هوندو - ڪاريءَ واري جو آ ۾
ڏند ما ڏي فقيراڻي ۽ ولي با ڏي فقيرا = لکي
جي ڏي شيخ جو لڙ ايندي - پٺ سڀ ڪي سادو حلق لڙ ايندي
جڏهن انهي تحرير ڪلهوڙن کي حضرت صوفي صاحب
جن ڪال مند ۽ ٿيو ته برٽي وارن سپاهين ۾ موقعو ڏسي
مٿي طرح انهن سپاهين شامل ٿيا ڪي ميلو ۾ ڪيا ٿي

۲م

۲. اسان جي حضرت صوفي صاحب جن سان ٻين جي ڄاڻ ڏياهي
جنهن زماني ۾ هندستان ۾ آهن ان کي وقت ڪلهوڙن جي
سنڌ جي حڪومت ڪئي جي صرف ۽ ڏهي سنڌ ۾ ڪلهوڙا
حڪمران ۽ شامل هئي. ان وقت هندستان مغلن جو آخري
بادشاهه فرخ سير هو انهي کري حسن ٻانڌي ۾ سلطنت
کري بادشاهه سلطنت قصر ڪيلهن ٻيا ان جي ذهن جي آمرانين
حضرت صوفي صاحب جن جي مريدن ۾ عروج آهي
ان ملن چانڊين نوٽ هندستان جي حڪومت ۽ وهان ڪان
ڪسنديءَ اسان انهي جي اڳيان ائين آهيون جنهن ٻان
اڳيان ڄمڻي ناظرين صاحب. ان وقت دهلي جي حڪومت
آهڙي هئي جو حريت رڳا تڏهن سير ٻي تنهنجي سير ڪاڻا
ماڳي سنڌ واري حالت هئي. شهنشاهه اورنگزيب جا
پٽ نوٽا ويهارو ڪين صفا جي سمت بي هيبت ۽ تخت ۽ ڇا
ورثن جي ڪشتي ۾ مالڪ هو جنهن ڪئي وڻين ٿي تخت تي
پيچي ويٺي سان تخت تي ۽ ڪيڏيا نوڻن فقط نڪري
نوڻ شيرڪي اهو وزن خوشڪي ۽ معتبر انهن آيو
ان ڏيئي ۾ بار ڪلهوڙن جي وڏي ڪڪڙي سان
سنڌ جا ڦڙهي ۾ قلب ۽ صوفي صاحب جي سخاوت ۽ ٻڌايل

(سنڌي مريدن جا ارادا)

جڏهن انهي وقت ايهو هندستان جو شاهه اميري قريب آيو ته زور
ٿيو ته هن انهن پنهنجن سڀني مريدن جي هندستان مان ٿي ڪن
گڏ ڪيا. هنن جيڪي سنڌ ۾ سنڌ جي پنهنجن هزارن ڳالهين
۽ مريد ٿيا هئا تن سڀني ارادو ظاهر ڪيو ته مرشد جي
حڪم ڏيڻ تي پاڻ جي برڪت واري پيرن سان فرخ سير يا
ڪلهوڙن جو بنياد ڪري ڇڏين. انهن جو پنهنجن هزارن ڳالهين
۾ سنڌ جا پنج خليفا هئا جن ۾ 11 جو ڏهن وڏا خليفا
هئا جي هر هڪ وٽ 10 جي عمر ٿي هوندي. فقط مرشد
حڪم تي انهن دشمن جو بنياد ئي ختم ڪري
ڇڏين هڪ هزار ڪاڻ ظاهرين جي لاءِ ليڪن عرس ان تي
ٻئي ڳالهه انهن فقيرن جي زور وقت ۾ ولايت جي
دست برداري جو شامل ڪري ڇڏيندا.
ميان الله روهڙي وارو سنڌ پهريان لئه
خلافت هڪ جو پنج شاهه قلندر علي شاهه ٿي گڏ ڪيا انهو
لئه ميان الله وهڻ ٿي گڏ ڪيا انهي کي
ڪي انهن شاهه شجاع جو سنه 1833ع ۾ خراسان کان
پڻ اچي سنڌ ۾ انگريزن جي ليڪن لئه سو هو ٿي

۴۱ میرجلال الدین شاه صاحب نی حضرت نی دروازه وقت
دعا طلبی بیلان بریشیدا لار ایدی صبح کلان بیشیری تاشین بیلان
نی دروازه وقت تحفه سودو لشو بیلان ورایتین نه اندر صاحبین
میرجلال الدین شاه صاحب نی برو قت عرض قیلدیلار مکر تا
جیبا شیشین اجازت دین تماشیین اندراجیل جرامی
هیوت ... شجاع نی خاطر ...
شاه شجاع خاطر نی عرض قیلدی ...
حالی جو ... آچی پان حکم قیلدیلار ... حرلسا ...
... کمال الدین ...
حضرت ... شاه شجاع نی مرد دین قبول قیلدی حرص
عزیز ... الی ... شاه شجاع نی ...
... مرشد ...
... تفسیر ...
... عرض قیلدی ... باغ ...
... شجاع عزیز ...
مرحد ... انسان ... نفس ...
... مکر ...

شرط جي ڪري روپيه ڏيڻ تي نقلون ڪرائيندي هئي ۽ مرڪليو
جو اُن ڪتاب جي وقت ۾ هڪ اهڙي نقلون جو ذخيرو به
گڏ ڪري ڇڏيائون =

اي ناظرين صاحب سڳورن جيڪو **شاه قلندر علي شاه**
جن بنگله ۾ رهندا هئا سو جڳهه وارو ... آستانو
محل هڪ درگاه جو وجهه **شاه قلندر علي شاه** جن
ڪنهن جو پتو ناهي پيا ملن ته ... درگاه جو
چوڌاري مالڪ پيا آهن. هتي درگاه تي قرآن شريف
پڙهندا آهن جو هتي درگاه ۾ ... تائين
ساڳي محل سان گڏ ساڳئي چار ... ڪري ... سالن
جن صاحبن جي پٽ ۽ پوٽي جي اميري ... آهي
۽ هو ڪي ڪسٻي صاحب هئا جي ... اچي ... ويهاري
سگهندا ته مرشد ۽ جي حضرت جا تابع ... ڪيا
ڪريو ته جن مرشد سائين جي مريدن کي اميري قوت
هئي اُتي مرشد والي جو ته ڪسٻي ۽ زور وارا هوندا
مگر ٿيو ۽ قضا الاهي جي اڳيان ... هو ۽ حضرت
صوفي صاحب جن کي مرشد جو امر پڻ ۽ ... هو

وڏن خليفن جا نالا جن پنهنجي همت سان اڳتي اچي پرچار ڪئي

مير جان الله شاهه صاحب رهڙي وارو

شاهه عبداللطيف صاحب ٺٽوي

ابن اوڍو محمد رسول فقير

اسحاق فقير صاحب - لضرپوري

خواجه احمد پير خواجه عبيدالله صاحب عرف خواجه حامد

حاجي محمد فقير - ڪاڪي وارو

محمد صديق فقير صاحب - پيرڙن وارو

خليفه صاحب ابوبڪر - جاتڙيا لخ

امداد فقير ٺٽائي

خليفه صاحب سليمان هندي فقير

حاجي محمد شاهه صاحب

ميان اسماعيل شاهه صاحب - ٺٽوي

شاهه عبدالڪريم شاهه - ٺٽوي

سنڌ جي ڪلهوڙن سردارن جي سفارش خان صاحب ابن احمد ڪيم

مرزا محمد ٻيو -

ان سڀ ڪجهه مرشد خليفن کي اهو جواب ڏنائون

ڪرم

۽ محبوب حقيقي جو نانءُ کڻو آهي اسان نماز کڻندا سين.
۽ ٻيا به ميان نماز کڻندا سين جو ته نماز سان نياز نصيب
آهي آخر سڀني مريدن ۽ خليفن عرض ڪيو ته قبله
اسان به اوهان جي حضور ۾ شهيد ٿيڻ گهرون ٿا. ان
مير جان الله شاهه جي روحاني اثر جي مونکي ڏنائون
۽ آخر ۾ هر ڪنهن جا ٿيڻ ته پنهنجي علائقي ۾ وڃو
لوڪن فقيرن جي سنڌي ڪئي انهن ۽ شاهه عبداللطيف صاحب
سنڌي جي ٿي مونکي ڏنائون ۽ محمد اسماعيل صاحب
کي به ٿي جي لاءِ ختم ڪيو ۽ سڀني کي خوش
ڏنائون ته اڄ کان حضرت صاحب جن شهيد ٿي وڃي ته وڏو
لڳو ته جي جو فقير ۽ ٻيو سو سنڌي فقيرن صحبت ۾ ڏيڍ هزار
جن ۾ به هزار فقير تاج پوش فقير هئا حضرت صوفي صاحب
صاحب جن جن مريدن جي حضرت صاحب جن شهيد ٿيڻ وقت
۾ انهن پرينءَ اهڙا هئا ان جي تاج ڏيکاريو ڏٺا هئا ۽ سنت
سو فقير اهڙا سنت هيا جن کي پنهنجي جسم جي خبر
ڪانه هئي ڪيترا سو صبر سادات هوا تن حضرت
صوفي صاحب جن جي نظر پر پوءِ قبله گهر تيار ڪرڻ
کي پاڻ فرمايو ته جنگ ظاهر ۾ آهي پر تياري ڪيو

ڏنا عرض ڪيو ته قبلا هٿيار ڇو آهن؟ پاڻ فرمايائون
ته الله جي حڪم تي جيڪا شيءِ تلوار سان هنگار زمان پلي
مغل فقير سنڌ مطالبو هو ته هن کي حڪم ڏنائون ته
هٿيار اوهان ڦٽا ڪيو ته هو اهو حڪم جاشڪرو
ڏني هو مگر سنڌ لاءِ اهڙو پيو جواب هٿيار
هرگز ڦٽا ڪنداسين پاڻ بيهي ڏنو ۽ ڏنائون جيائون
اهي ترين کي جهڙا هي ڏينهن ڪنڌ واءِ هين رکو
گهما لشڪر ۽ هٿيار تيز ڪيو اچ تائين انهن فقيرن جي اولاد
وٽ آهي. جي جيڪي خاص ٽيڪ ۽ ڏنا آهن اڄ تائين
سڄا آهن پر پاڻ هي حڪم ڏنو ته دشمن جي لشڪر
کي ڌڪ ڌڪ ڪان ڏنا ڌڪ ۽ هٿيار اهي مراقبه
ڪيئي بيهي رهيو

لڙائي جو ميدان ٨ ذوالقعد سنه ١١٢٩ کان وسعت ڪيائين

آخر تاريخ ٨ ذوالقعد سنه ١١٢٩ هجري فرخ سير بادشاهي
جو لشڪر اچي حضرت صوفي شاهه عنايت جي فقيرن ۽ ڪتبن سامهون
ٿيو. ان ميدان ۾ شهادت جو ڪم ڪري ڪون باقي ڪون پوري لڙائي
شروع ٿي. سنڌ فقير حضرت صوفي صاحب جا اهڙا
هئا جو جنهن مهل ترارون کڻي دشمن جي سامهون ٿيا

تمن سهل پاسن ڌسي ڇول ڳيا، هيڏي ۾ حق هوندي
۾ هو هتن ۾ پيا تڙ ڦڙندا ڪري پيا دشمن ايڏي وار
ڪرڻ ٿي گانهون. قتل الموذي قبل الايذا يعني دشمن کي
ايذاءُ ڏيڻ کان اڳ ڪهڻ جو مطلب، پادشاهي لشڪر
کان اڳي ڏيرو ٿئي اهڙي سخت گهمسان جي حالت ۾ مهيا
هلي هڪڙا فقير ڪسي پيا پيا اڃ پيا فقيرن جي حالت
ادا هئي جو جيڪي آيا ٿي سي اهو خيال ڪري ٿي آيا
اشد البلاء على الانبياء ثم الاولياء ثم افضل ثم
يعني سخت بلائون انسان پهرائين نبين تي موڪليون
الله ڪال ڪئي ولين تي ان کان پوءِ جنهن ٿي آن کان
پيت موچارا جنگلن ۾ اچي پيس ڏنائون جن هن کي
بيمار جيڪي هئا ۽ جي وڏيءَ هزار فقير شهيد ٿيا ۽
حضرت صوفي صاحب جي مريدن جي لشڪر ۾ ٿي تڙهن
ڏوهه ڪري ورتو جي رستي تان بعد ان آهي جو ٻه هزار
شهيد ٿين کرهن سي گڏيل آهن جنهن کي گنج شهيد
ڪري سڏيندا آهن —

ڦلوڙن جي ڏوهه جي ريت

پاڻ جهلوڙي قرآن شريف ۽ احمد ٻانگ جو ال

قسم جو انجام ان ريت ٿيندو هو) شهداد خان جو پير جو حضرت
سوهڻي صاحب جو سنيو هو. (ليڪن پنهنجي ڪڪڙ هنن ان سوال تان
شاهدي ڪئي هئي) ٻين سردارن ۽ سادات ڪن کي به صلح لاءِ
موڪلڻ ڪيو. پڻ ڏاڙهي جا وار به موڪليا ۽ جوابي چوڻ لڳائين
ته هي اسين محروم الاشرف. تي ڪليو ويو آهي اوهان ۽
اسان کي جيڪو ڇير آهي فقط اوهان جون وت
آڏي عاقل اقرار ونڊڻ الاءِ حضرت سوهڻي صاحب جي
حضور ۾ آيا. ان ڪري محروم الاشرف وٺي جهيڙن ۽
روسال جو ذڪر فرمايو ته هن شخصي جو ڪاريگر آهي
هي ته ڪوٺ ٺاهه جي ان لاءِ آهي سر عاض آهي.
تنهن کي مير شهداد خان چيو ته قبلا ڪلهوڙن جي قسم
ڪيون آهي ۽ وار ڏاڙهي جا ڏنا اٿئي. پاڻ فرمايو ته
ڏونگر سنڌي ڏاڙهي گند ڳچ هيءَ - ڏکي ڪم ڪئي هيءَ
هن مان جي ريت ادا آهي پاڻ ڏڪري فرمايو ان.

جي ڪڏهن آيو ٽانگارو مڙائي
ڳئي ڪٿ سڀني کي لٿي ڀاڳ ڳراءِ
ڪاشڪن ڪو هڻڻ سوا ڪي ته ڪي

ٽيهين سال ڪنوريتو جنهن ڇهين ماھ
جهوني ٢٣ ماءِ سڀ کي گڏ تو سمجهيئن
لوڙ پئي نشر ڏاڍن لين محمد نبي ڏنيا ڪريان فرمايا
ديهه مصحف بر سر دست گرفته آن عشق گفت
پيدا ديگر تر فرد تر قرآن جان فدا
ليئي قرآن ... قرآن ... ڪي حڪمت ...
غيبي علم سان ڀرپور آهي قرآن ڪريم جي الفاظ
هر لفظ ۾ فرق آهي حضرت سعدي ڇا
جن فرمايو ته فقط قرآن ته ڪلمو ئي
دنيا ۾ آهي ... ڪونهي ... سگهي انسان
عبدالله شريف
جي تفسير اهي آهي
يا قادر جو ڪرم ڏي سڀني هليا ته هزارين
فقيرن ٻيان هليا سگهن پاڻ قرآن ته فرمايو
ته انسان جي ٻنڌن ڪو به اهي لکو ڪي ٻاٽون
ڇپايون ته جيڪو لکو پئي ان ڊو وسيا انسان
جو عرش آهي ڪي انسان ٿي ڇاهين ته ٿيون
اهو حال ذري ڪي هونئا ڪين هونئا اهڙي طرح
ڪلمو ڪي لکيو وڃي ته ليکا ختم لڳن

اچي پيا فقير جوڻي ويا. باقي ٻيڙهين فقير سائين رهيا جن مان ٽنبو
جي ويڙهيا آيا. ته مير سڳيڙهدان جي ساٿري دعا جي عنبر ٻئي ويڙهي
ڏاڍو پشيمان ٿيو. تنهن بعد ٿي ڪيا ٿين ته قبله مبارڪ
کي دعا آئي ساوڙهين جو عرض ڪيو. آخر هٿ جو اعزه
ڏي پاڙ تيرڪ ڇهاڻي جي حڪم ڪريو ته ٿيان اوڏهان کي وري
ڪوڏ پاڻين پڙهيائي ڇڏيائين. ٻي ان فرمايا ته اهو احسان
ڪيو حضرت امام حسين سيد الشهدا شهيد ڪربلا
واري [illegible] آهي [illegible] سي ته آگهه تان لنگهي
ڇڪر لنگهيا. ڪيترا ڪاري تان لنگهي ڪري لنگهيا. سوم ترتدل
ڪري اوڏهان جي پٺ تان اوڏهان ڌاليو ڇيتاءين رکندا
قيري جي ڦيري. پيتائين اوڏهان جي هلندي ڦيري
پيو فرمايائون.

وڏي ڦيري ڇڏي ٿيو درس

محلات جي سنڌي باه. ويهي وڏهين ڪالا ڦيري
پيان بهرين اڃا وقت اوڙهوليءَ جي ديا صاحبزاده
شاه سردار الله شاه قلندر سائين گفتگو ڪيائون جا
سائين شاه سردار الله شاه قلندر جي بيلارپاڻ ڏي
هينئر [illegible] ڪليري اولياء ڪرام

ليهر ڤريڠ ملاح حتي ٢ چوڤن حضرت صوفي صاحب بن
اچين ٢ كين بنا بيلڠ قاچا. د سنديري كيجي اهلمرث ٢
منصور نو ناهي بتار كيا تون. الوڤر ڤي كحلوش و بيتو
ايرڤن بجعت هذا ال جمعن احد جعولو حضرت
صوفي صاحب د باب ملوم كيو ترذمن بنفيي بي ٢
د بدليتي حضرت صوفي صاحب د حوم ساحن
منت د مريب ڤسي بحجي بي ٢ د حياس ٢
اي برجمت كرم الشريف في احمد ملي دلنه ٢
ذاتهي عادل [illegible] ذي ٢ ١ ابي م حجرة ١ دي [illegible] ثوت
حضريول تو مثين صرا صاحب [illegible] حاجوب دسون
لتس [illegible] ملذ دلي ٢ تون احيان سذي [illegible] لوتي
ى حضرحاية آجي لتل مامن [illegible] ربهي [illegible] اسان
حايون انسان هو [illegible] حالي تنبس في ديمن لي ثمان [illegible]
ان الله لا يضيع اجر المحسنين • تحقيق عن اصحب
ترارن د يلاس [illegible] حجاجر وحيط [illegible] لهوثي
٢ سنديس [illegible] على جمعي كرلاهد [illegible]
انعمن جو ولين هرارت دوقرن [illegible] يرز حن احضري جلن ٢
سنڤن درزو ٢ حضرت رحمة الله ٢ و له عفرت

فضل الله شاهه ٻيو پٽ ننڍو حضرت رحمة الله شاهه جو فرزند
حضرت محمد يوسف شاهه ٻيان - پاڻ هن مريد هيا ايي
صاحب ڏي ٿي تنبڌ ۾ بيهتا بيهر ياڻي اعظم خان ڪيوال
ڪيبه خارڙي ۾ - پاڻ جهنگ سير ڪري - يعني انسان
سال جنگ ۾ ڪيئي - پاڻ جواب حافظ صاحب حضرت جو بيت
فرمايو ٿن

آن مردي که ترسن فلک سنگين کردند۔
آميخته سير و ماه و پير دين کردند۔
اين بود لعب از ديوان قضا۔
ماهچه گير قسمت اين کردند۔

يعني جهڙي ريت صاحب آسمان تا بحري سج چنڊ
تا ٻجڻ ان ۾ سينگاري ٻيهاريا ان ريت قضا سان
انسان اهو لعب هو انسان جو مقدر ٿو ڪري
انسان جي قسمت ۾ ائين هو ان ڳالهه ۾ ويل
هيرت ڪاوھ پاڻ - يعني هاڻي ٿيا ٿي حال لاءِ
پاڻ فرمايو - اشد البلاء على الانبياء ثم الاولياء
ثم الامثل فالامثل - يعني سڀ کان پهرين بيهراءِ
[illegible]

مرحبا هم دردي لولاب جو ـ چرا برنام کردی بهر
ثمر الستعشق ـ يعني عشق جو برنام کري
برابر جي سرچوان کي نشان هو جي ـ بيان فرمايو
عاشق جو [illegible] الستعشق [illegible]
عاشق ويلو جا جو هلاست کري ـ جوکي جا در تعشان ال وڃي [illegible]
لولاب جو هلا كنتخوي جا است آن طول اهل
يعني هاڻي جا حاضرين کي اتي اهي وڏا آ ـ بيان فرمايو
[illegible] عشق [illegible] عالم دوام ما
يعني جنهن دل عشق سان اچي ري ـ اهو اهل [illegible]
اس اڏي دعمري ليل آهي جو هستي آهي ـ لولاب
تا حاليا ب جو ـ جرا اطاعت اولي الامر فيا سدي ـ
بانه [illegible] يعني [illegible] اميرن جي [illegible]
[illegible] آدم جو [illegible]
اسان [illegible] جي [illegible] جو اسان [illegible]
[illegible] هاڻي [illegible] لولاب [illegible]
[illegible] آدم [illegible] ـ يعني هاڻي دل
جي [illegible] اتي ـ بيان فرمايو ـ
[illegible]

چار تکبیر زدم یکسره بر هر چه که هست

يعني جڏهن مون صدق جي چشمي مان وضو ڪيو انهيءَ وقت
چارئي تڪبيرون هڪ ڀيرو ڏنم يعني ڪُل ڪاريو
ڇڏيا جو هن جي صحبت ۾ سڀ ٻيا ڇڏيم الا محمد رضا ناڪي
لونحي يار محمد جي جهر -

دوست بی منت بشو عالم حاجت اینها

این همه تیغ بهر قتل وجود است اینها

يعني اي دوست خبردار ٿي هي سڀ جو وقت هي آهي
هن دم هي سڀ ظلم جي وهندي برابر حڪم ڏنو قتل جو
ٻارڻ فرمايا ٿون -

ساقیا برخیز و درده جام را
خاک بر سر کن غم ایام را

يعني اي ساقي اُٿي پيالو ڀري ڏي جو هن دنيا جي غمن
کي ڌوڙ وجهان يعني وساري

سمن بائو یا بنتی جو شهادت اتا قبول بسطحیت

ساڻ فرمايا ٿون ۽ بحر يار شاه رحمة الله تعالیٰ محمد يوسف
تنهنجي پٺ کي قتل گاه آڻيو تنهنجي وڏي يا نبي ڏي بخشي
ڪري فرمايا ٿون -

وصیت عشق بهر نوع آنکه بود الا عز صحبت از وقت خو کشند

گر عاشقي بيا ز کشتن مهراس، مردار بود آنچه مردار نکشند
لعني عاشقن زندن جو قتل گاهه ۾ جنهن ۾ بهو ڪالسواء
ٿو بريتي ڪئي ته ڪهڙا آهن جي سڀ عاشقن مان ڪهين ته ڪسو
ڪان ته ڊج جيءَ مردار بهرو ڪتو ۾ اهڙو آهي - حلال جانور
سڀ ڪهن ۾ اهڙو آهي - اين جي ختم ڪيا ٿون ته نماز
۾ مشغول ٿيو آهي جي نماز ۾ مشغول ٿيا قاتلن جا دل
ترين ساٿين قتل ڪيو - قالوا انا لله وانا اليه راجعون -
لو ته يان حضرت صوفي صاحب - آسمان ذي محسن بحري
فرمايو -
هميشه اين عمر گر سلوک دوم کردي ز عشق جان ته بسوز -
يا داڻي نماز شو با الله عالمي توبه کرو جان ته بسوز -
لعني - هي ترت مول تي ڪهي تو ڊڪهي - جو تعجب عذاب ٿو ڏئي
ته عشق جا ڪان توبه ڪبي يا ته اي محبوب خدا ۽ صاحب جو قسم
آهي ته تنهنجي عشق ڪان بي ساري عالم توبهه ڪئي آهي مگر
مان نه توبهه ڪندس - اين جي يا ڪئي ته نماز ۾ مشغول ٿيا
قاتلن تراريون هڻيون مگر ڪٿي نه ٿيو اهي ظالم ڊاڻا شرمنده
ٿيا ته ڏٺو يار جي قاتلن تراريون هنيون ٿي انهي
ذو جهڙون محبت ڏنائون ته پنهنجي ترار جا مرشد ٿيا

علي ڄڻين ساڳي پياري ڌڻي ڏهن ٽولن کان سواءِ ڇڪي لوڙهي خلدو
پرچيل ماڻهو ٻيڙي ۾ ويا ۽ قاتل ان ٽولي سان گڏ شهيد ٿيو
سنڌ جو شهيد شاهه جي تاريخ ٢٣ صفر المظفر سنه ١٣٨٦ هجري ۔

٭ قالوا انا لله وانا اليه راجعون ٭

جن کي حضرت صوفي صاحب جي قاتل جي شڪل ۾ حضرت
امام حسين عليه السلام جي قاتل شمر ملعون جي صورت ڏسڻ ۾
فارسي وارو جملو آهي ۔

سينه قاتل به چشم چون شمر بنقش زد و سر زخم گراني

يعني قاتل جي سر جي شمر ملعون جي شڪل جهڙو ۽ آئي جي سڀ
ڪي ٻه جي ڏک هيا ۽ سر مبارڪ ڏٺو ڪمال جهڙين شير مرد لوڪ
مرحبا نبي مرا از عيد سي جزاك الله في دارين خيرا
يعني موتي جسم جي جهل ڪمال جزاك الله ڀاڳ ٿي جي خير
جو ڀرلو ڏهڙو ناظرين صاحب آها ۽ ٿي عالم ۾ حصل هئي
اهڙين ڏک ۾ پيارڻ جي ٻنهي صوفين کي جا سر لعين
ذا لين جن کان ڌرا جهڙا لڪ الله سين جي نيڪ لڳا
دوستن ڪمائي ڏاڏا ٿو صبر ۾ ان جي مخلص خليل جي ٿو سچو
الله الصمد جي نماز جا ڪري ساڃاهي ۔
(شاه) ڪئي ٣٣ آهي اوهڙ ڳالهه اسرار جي ۔

صوفي لا ڪوفي ٿيو، پاڻ سين صبر ڪيائين، پهچڻ ترقي پوري پائي پير
ڄاڻي جو سائين ويو، تي ماڻهن اُتي جو رشاه ۾

انهي جاگه تي حادثي جو بيان ٿو ڪري حضرت صاحب حضرت قادر بخش بيدل رحمة الله عليه
عليه حضرت صوفي ويڙل روحڙي شريف وارن جي شهيد ٿيڻ جي تاريخ ناهي فرمايو آهي

عشق چندين جلوه بر عشاق بي سر و پا نمود
بر سر خاصان او صد دار در تخته شود
اصفيا و اتقيا را آتش اندر جان فروخت
انبيا و اوليا را دستبرد خود نمود
آنكه بعد از رحلت ختم الرسل احمد سوار
صولت آن سلطان اعظم پرتش عالم ربود
اولين كبرا قيامت قتل اولاد رسول
در حسين شد ختم و ليكن مثلش نيامد در وجود
ديگري صغرا قيامت واقع پيشين بود آنكه
در جهان منصور قتل شيخ حلاج بود
سيم پس صغرا قيامت در سنه هجري كه بود
[illegible]

باده پر ده بنوشین جام پُر درد عاشقی
قسمت بیدل بیچاره فیض از آن پیمانه بود

حضرت صوفي صاحب جي عمر تقريباً ڇهن ورهين جي هئي، جڏهن بيدل فقير صاحب
قادري بخش بيدل فارسي ۾ چيو آهي. جو سندن فارسي شعر ۾ موجود آهي
سر مبارڪ جو ڏهلي وڃڻ لاءِ تيزي ٿي سوار ٿيا -
جڏهن بيدل حضرت صوفي صاحب کي ڏسندا - تڏهن فقير انهيءَ
ڪجهه ڏينهن تياري ڪري هت وڌايائين. فقير اڳ دعا ڪئي جيئن رضا
اٿڻ لاءِ تيز ڪرڻ جو حڪم ڏنائون. هي سر مبارڪ کي ٽيڙي
کي سوار ڪري ڏهلي لئي وڃڻ لاءِ تيار ٿيا. هو فرخ سير
جو حڪم هين ته انهيءَ آدمي جو سر وڍي ڪٽ اچو. جو هن
بادشاهي لشڪر جو خيال ڪري جنا [illegible] مير صاحب مير
جان الله شاه عليه رحمت، خليفه حضرت جي روايت آهي
ته هي غزل لکي پورو ڪري 3 ڏينهن پڙهي فرمائون ته اڄ انهن لکيا
ته بادشاهي اسان کان ڪنهن ڏينهن اسان ٿي سگهان
حضرت صوفي صاحب جن جو شروع تحرير جي غزل کي پيرو
هي غزل عرض رکجي ٿو

(غزل نمبر 7)

ای نفس شوم مشتاب لیکن ز کتخدائی
با بندگان ثمانی از آفت همه جدائی

داکرده دیر تکلم شیطان دفتر شکر
بر زبان بی تکلف دانم بی نوائی

چون تنگ بر لقیه الامیر فریب عامان
حامیان خورده ستان و اشتر این دعائی

قول تو گفت بطلی فعل تو تنه برحق
بر نفس بشفر شیطی هر روز خود ستائی

باشد برحق تناهت شیطان رفیق و یارت
یک لحظه دیده داری چون آخر این عمائی

داعوی ود البشر تو دیدم دو آن بردیم
باد دست چون در این بعد و صلام پائی

در سر خیال دنیا در بر لباس فقرا
آه انچه گریه بازی آن انچه سیمائی

از دل هوس برون کن دان خرم کو نباشد
سیلت بگفتی دین آه برین برینه پائی

از خلق تمام غفلت بحکم و حو دنیا
در خلق کرده ظاهر دعوی رو ریائی

از اسب گر ز نبی گویم صریح و لشت

ور کفر لیشد رستی ازین گر بجانی

از حیلت ناپدر خلق نیست سرشت

ای ده ز دیر دست ندان تا کی چنین برانی

هر گز الم تیغ علی رضیت مسلم

گر رست باز گردی دائم که بر دغان

از دست چون تو غلام بالا مصطفی دو عمت

آن حقیقت آن شاها حیدری با بستران

آن خیر النبی و آن بیت القرآن

آن دافع الرأیت و آن نور بیر ایی

با مصطفا است یکتن با مرتضا است یکدل

با اولیا است یکجان و آن سر انبیایی

آن نور ذو الجلال است و آن ذات با کمالست

آن واقع منزلست و آن وجت خدایی

آن وارث نبوت و آن حارث ولایت

در دستان و بالش اژدر کند عصایی

آن عارف حقی و آن عاشق مرتقی

با عشق غالب الهم و آن نور مصطفایی

(غزل دوئیم میرزا)

ای بر قد تو زیبا تشریف کبریائی
دنیا از تو شد هویدا در بندگی خدائی
حقا که نور پاکی ای دور از عیب خاکی
دانند هر دو عالم بر عصمتت گواهی
نازد بتو صداقت بالد بتو شجاعت
در محفل سخاوت حاتم کند گدائی
ای قهر بر تو زیبا وای مهر بر تو شیدا
عشق از تو شد هویدا ای جان پارسائی
در سایهٔ کمال و الا با تو کسی نسنجم
ای نور دیدگانم دیگران بهائی
مطلوب سالکانی محبوب عارفانی
معشوق جان نشانی محبوب دلربائی
در صبح قلندرانت گر برده از خشائم
شد بر سر مسلم آئین مقتدائی
در عهد تو ولایت بر اوج عزت آمد
چون ختم بر محمد شد کار انبیائی

طلاب حق ز هر سو در حضرتت دویدند

از خاقان دیگر بر خود رحمت ابشوانی

ای قطب وقت دائم دور تو گشت قائم

بر راه استقامت رهبری خدانمائی

شیخان پیر گشتان اندر حسد فتادند

دادند در خلائق انکار را روانی

ز اقوال کافرانشان در حق رسل بود

آن بولهب فراجان کردند ز از جانی

خاصان حق شناسان در پای سجده بردند

عامان برنگ غوزان در جوش پرتپانی

انکار جاهلیت دوست از کجالیست

عامان چو گنگ بر غار و ماه در صفانی

و آن شد بلبشن باقی در محفل سیاهم

و اینک ما نزه در توهم اوی تو لی وبانی

قرح سیر خط و آن شاه جاهلیت

برگشت بی تحقق بر قول از عالی

شرید زنگ کبیر و ملکش قرار

یا رب لقد ذا الذین عقل روستانی

برخاست تا لیث نه شیخ وجود حق را
غافل ز سر بریدن افزون کند ضیائی
آن مرشد یگانه و آن عارف زمانه
رفت از جهان برون زد در عالم خدائی
آن گردباد خذلان و این چشمه ساز عرفان
آن منبع ضلالت و این نور اهتدائی
آن دست فرد شیطان و این حصن ذات رحمان
آن ظلمت شیاطین و این نور مصطفائی
آن دفتر جهالت و این محضر شریعت
آن عامل بوسول و این جامع خدائی
آن خاکسار نکبت و این انبار رحمت
آن لقمه کدورت و این روضه صفائی

(غزل سویم میر)

ای در رخت مبین انوار اولیائی
وای در دولت مبین اسرار انبیائی
شاها بلند قدرا حمی بذل مسکینم
افتاده در مذلت از طرح روستائی

کس دوست خود بدشمن هرگز نداده باشد
از لطف بد سگالم یاری بده مهربانی
غیر از تو کفیلی ندارم غیر از تو کسی نخواهم
بی تو دمی نباشم باشد که در نهانی
تمام قصیده کردند در قدس حضرت الله
بر سنت محمد بر حضرت خدائی
با چهره دل شکسته بوسنه باشن دولتن
در حضرت تو دارد آئین جمله سان

حضرت مبارک جو و خواجه تاری نی بی هک فهرسلان گلتسه
حضرت سر مبارک لی لیث حلیه نشی ایدم بیجا تزهن انی سرکی
گلشن حرابون هن لدی سب خلق عبرت وفی نشی ایدم هک
فیر هد حون صحن ب تحو تسر غنا لقیه همدانی صبر ایدم
گلدر بنیره فحو دان سر مبارک لی قوسی انی هست بر کی
عرض فیر سپیدان قوی حرم هفن هی نه بانه
سر مبارک فقیر نی جو خود لوت
وفیره سعی کلد از اولاف حضرت عشر لکنین مرقد
الاول نور حز و حلوه بیده دارسن در
لیلی عند هم فوی تی گما ذکنی تیباها ان مرک اهدنوس

منصور کي مراد ٿيو هو هاڻي لوڻ ڦاهي جي مرسي جي نئون
ضرب لڳي آهي جوش خروش نئون ڪيائين تہ سر
ڪٽڻ جي نيت سرياد رهي - سر مبارڪ جي ڪيسا سنڌي
جڏهن مخدوم نارو صاحب جي جاءِ وٽان آيا تہ ڏٺن
تہ مخدوم تہ ڪٽ. ان جنهن سندن خيالي ڏري - ۽ وت
تہ ڏٺن هيئون عشق روح جواني جو طالع شمع بيان
فرمايو هو تون تہ ان جو جواب مخدوم ناري جي برجسته ڏنو
مخدوم ناري جو جواني جوش ليل بيت هي هو

جگر شير نداري سفر عشق مکن
سبزهٔ تيغ درين ره زکمر ميگذرد

يعني جي سر جو جگر نہ ڌارين تہ عشق جي ميدان ۾
مسافري نہ ڪر جو تہ ڪليول تير ازلول الزوانت ۾ خمر
ڇپيد ليل آهن - اتفاقتاً انهي وقت مخدوم نارو سنڌ جا
جي دروغت بيٺو هو سر مبارڪ زبان گوهر فشان مان
هي بيت فرمايو -

سر در قدم يار فدا شد چه بجا شد - اين بار گران بود ادا شد چه بجا شد

يعني منهنجو سر جي يار جي قدمن ۾ قربان ٿيو تہ ڇٽڪو
جڳ ٿيو - اهو بوجو بار هو جو سر ڪٽڻ ڪني نڪتا تہ

صحرتو ۽ ڇنگو بيتو. پوءِ پاڻ ڏانهن وري فرمايائون ته اي قدوم نارا-
عشق همين هست ۽ دگرا ست يعني
عشق هن کي چئبو آهي ته پوءِ قدوم نارو هئي ٻڙڪي
ٻي هوش ٿي ويو. پير گهڻي دير کان پوءِ هوش ۾ آيو-

سر مبارڪ جو رستي ۾ ميرپور اچڻ:

انهي طرح سر مبارڪ جي شهر ۾ شهر گهمائيندا دهلي
نيائون. رستي ۾ سر مبارڪ پاران اسباب لطيف
شي ۽ حضرت جا هو ميل ڏسي صدها آدمي مريد ٿيا
چون ٿا ته دهلي تائين سر مبارڪ سٺ سو بيت
فرمايا هئا ۽ گهڻا مريد سر مبارڪ جا ٿيا. انهي بيت
جي سرنامي ۾ موجود آهن-

دهلي ۾ سر مبارڪ جي پهچڻ جا احوال:

جڏهن سر مبارڪ دهلي ۾ فرخ سير جي ڪچهري ۾ ويو
۽ سيد عبدالله شاه ۽ سيد حسين علي شاه- ٻنهي ڀائرن
جي فرخ سير جي دربار جا امير امراء هئا ۽ حڪومت جا
ڪتا ڌڻي. انهن سيدن حضرت صوفي صاحب جڏهن
پاڻ مرشد سائين جن جو ڪلام ٻڌو ته سندن آيا ۽ سندن
مريد ٿيا هئا- فرخ سير خوشي سان حڪومتي ۽ جڏهن

ماڻهو سندس سان ڪال معجزو ڏسڻ جو خيال ڪيو هو
الاجو سڄو گهرايو انهن جي ڏس جو عام ماڻهن کي اطلاع
ڏنو ويو ـ جڏهن سڀئي بادشاه جي ڪچهري ۾ آيا ته
هن سڀني لوڪ انسان جي مرشد هادي جو سر آهي ته هن
هن ن هيرو ڇيڙ آن جو سڙ سير ڪري اُني جو اکي
ترڙين ٿي مبارڪ ڏو ڏو سر مبارڪ کي تمام گهڻي
تعظيم ۽ تڪريم سان بيهي قبضي ۾ آندائون ـ

سر مبارڪ جو سنڌ ۾ اچڻ

انهن سيدن مريدن بلڪل گهڻي حفاظت سان سر مبارڪ
کي سينگاري سنڌ تائين ٻه سوئي ماڻهن پاڻ سان
پنهنجي آدمين سان هستنڌ تائين آندائون ۽ آڻي جهرڪ
جن جي ڪڙ مبارڪ سان مارڻ سفرن پاڻ ڏينا ٿي سميت
هنن جهن جا ڳي درگاه آهي اُن دفن ڪيائون ۽
تربت مبارڪ به پاڻ ٺاهي ڪيائون ـ

شهنشاهه شهيد کان پوءِ صوفين لاءِ وڏي تڪليفون ـ

جڏهن عالمن حضرت صوفي صاحب جو سر مبارڪ
وڍي ڇڏيو ته اُن کان پوءِ شهر ۾ سنڌي خرابيون
ته جيڪو فقير صوفي جو سر ڪري اسلام ڪي بند ڪيا

انعام ملندو ان حالتم ۾ سندن مريد جيئرا شهيد ٿي ويا
۽ گرفتار به ڪيترو ڪندو هو ته انهن جي صوفين جا ٻيا ماڻهو اها
پر اهڙين سختين هوندي به سچا صوفي هزارها جي
تعداد ۾ ڪنڌ آخر گرفتار ٿيا پر ملڪ ڇڏي بندي ٿيو نه
تن ۾ هڪ عالمن جي حڪم ڏاڍي ۾ جهڪيون ڪونه گهرجن
لڳي اوچا ٿيل ڏسو ته انهن ڏک هوندي به ڏک ۾ شان شرع
سندن هاڻ ... الله ليڪا ذري ته جا لوڪ صوفي
آهي ان ڪري ۽ ساري سرلاهي ايڪي بنا ويو

شاهه عنايت عليه رحمت اولاد جو بيان

حضرت شاه عنايت عليه رحمت جن جي فرزند صاحبزادي

1. حضرت شاه خليل الله قادري عليه رحمت
2. حضرت شاه عنايت الله عليه رحمت
3. حضرت شاه سلام الله قلندر عليه رحمت

حضرت شاه خليل الله صاحب جو بيان

شاه صاحب جن جي شهادت کان پوءِ جڏهن ڪلهوڙن ۽ نواب يوسف فرخ سير
جي لشڪر حضرت صوفي صاحب سان لڙائي جو اولاد جو
ڏوهه هيڪو شاه خليل الله کي هندي فقير لڳي نانا ...

ڏي هندستان ڏي ويا جتان پاڻ سڀ مريدن سان
ايران جي طرف ويا ۽ ساري عمر ايران ۾ رهيا
پاڻ جڏهن وصال ڪيائون ته ڪانه ڇيائون ايران ۾ منهن
مزار خراسان ۾ ٺهيل آهي ڏسڻ وڃن ٿا
شاهه خليل الله صاحب ساري عمر ايران ۾ رهيا هئا
حضرت يا مرشد جو نالو حضرت قاسم ۽ غياث آهي
پاڻ ڪڏهن وفات ڪيائون ۽ ڪٿي ڪيائون ان جي ڪا
خبر ناهي نه ملي آهي. جنهن صاحب جي سنڌ ۾ احوال
جي ڪا خبر آهي ٻڌائي ٿو ڪي ڏياري ٿو حضرت
سنڌ ۾ مزار ڪونهي

حضرت شاهه عزت الله صاحب جو بيان

هي صاحب حضرت صوفي صاحب جن جو وڏو فرزند هو
شهادت جي وقت پاڻ سنڌي عمر جا هيا ۽ مريدن
سان گڏ سنڌ ۾ حڪم موجب ايران ڪوچ ڪيائون پاڻ
هتي رهندڙ هئا ڪي ڏينهن بعد حضرت صوفي صاحب
کي شهيد الله جو قتل عام ڪرايو شهر ڪيهه
ڏياري ظلم ايتري قدر جو صوفي جي سر ۾ پر
هي ڪلهي مريد مهود ٻاهر ملڪ ۾ سنڌ ۾

تڏهن اجمير شريف جي پير جو حضرت صوفي صاحب جن جو خليفو
هو اهو گهڻو پوڙهو هو ته دل ۾ خيال ٿيس ته مرشد سائين جن
جو ڪٿي شهيد نه ٿئي ڇو ته فرمايو هئائون ته توهان جي وقت
۾ انگريزن سو شايد هاڻي وقت اچي ويو آهي هن انهن
جي مهل ٿي اها آهي ته اهڙو سخت واقعو صوفين تي اچي
نه آيو آهي سو هن ڪري دهلي ويو ان وقت دهلي جو بادشاهه
محمد شاهه هو. بادشاهه اجمير شريف وارن جو مريد هو
خليفي صاحب بادشاهه سان صاحبن ڪريمن بابت تذڪرو
ڪيو جنهن تي بادشاهه چوپ ڪري اوهان پاڻ پيرائتو
صوفي صاحب جا مريد ٿيو. ان تي فرمايو ته جڏهن هڪ
دفعو منهنجي نظر حضرت صوفي صاحب جن تي پئي
ته منهنجي پيري اسان اڏامي وئي جنهن ڪري سان
تعلق اڏامي ويو [illegible] ڪان پوءِ بادشاهه
جي ۾ صاحبن جو [illegible] شهر
جي آس پاس واري زمين جا هڪ هزار ايڪڙ هئي
انهن مان هڪ حصو جاگير ڪري ڏني حصو زمينداري طور
ڪري ڏنو ۽ اهو لکيائين ته ڪان پوءِ ڪو صوفين
کي ستائيندو ته هن سان خصمن ۾ قسم جو ظلم ٿيو

جنهن تحميد و مهدو پيلي ٻنهي جو مرتبو جاري رکيائين. اهو پروانو
حضرت شاه عزت الله قدس سره صاحب جي ناني مسان منسوب
ٿيو جو اڄ تائين موجود آهي. ۽ اهڙي ريت اڄ تائين سندن
اولاد مان هن گادي نشين جي هٿ هيٺ آهي
پروانو خليفه صاحب يعني پير اجمير شريف جي ملڻ جو پروانو
جي حيدرآباد پهتو. حضرت شاه خليل الله قدس سره
جي هڪ فرزند صاحبزاده حسين عزت الله شاه
جي گادي نشين حضرت [illegible] پوءِ فرزند [illegible]
اين وچين ڳالهه ساڳي صاحب جي وفات بعد [illegible]
جي خليفه محمد اسماعيل صاحب مان ٻئي هٿ لڳو اهڙي
طرح هن صاحب جل شانه جي دستگيري جو سلسلو
جاري [illegible] شرع تي [illegible] فيض جو
جو گادي [illegible] لڳي ۽ اڄ تائين اهو سلسلو
هلندو پيو اچي. آخر ان ساڳئي سنه ١١٨٩ هجري ۾ تاريخ ١٣
جمادي الثاني مطابق [illegible] ١٦ ۾ هن فاني جهان مان دارالبقا ڏي
روانا ٿيا. قالوا انا لله و انا اليه راجعون. مڪين هڪ فرزند ۽
هڪ نياڻي ڇڏي. سندن فرزند ٿيندي [illegible]
[illegible] محمد [illegible]

حضرت شاهه سعدالله شاهه قلندر جا احوال

پاڻ حضرت صوفي صاحب جي شهادت وقت ڇهن مهينن جا
هئا، پاڻ پينگهي ۾ سمهيل هئا، جڏهن حضرت صوفي صاحب
جن شهادت وقت جن اڳ تيار ٿيا ته پنهنجي سيني سان
ڀڃي پنهنجي تاج مبارڪ جن پيار ڪري لوڏي ڇڏيا
سندن ڄاڻ جي ويجهو حضرت هئي، اها ڳالهه فرمائون
صاحبزادي جي حجري ۾ سڄاڻون ته صاحبزادي پنهنجي
پاڻ فرمايو ته ڪري بخشو سون
مان فرمايو
هن ڏينهن صاحبزادي ۾ فرمايو سندن والد سڳورو
فرمايو هو بيت پيا ڳاڻون
بيٺو وڏو خوش خبر ليس جي وليءَ الله ڏس الا آ
ٿي آهن حضرت اين هي پاڻ ٿا هر پاڪ هام عمر ۾
فرمايون ته شاهه سعدالله جي تربت تي شادي ڪري
بخود وقت پنهنجي عالم ۾ رهندو هو سندن هنن ٿيا
جي حالت ڪان آزاد رهندا هئا سندس خالق ۾ رهندا
حضرت صوفي صاحب جي شهادت کان پوءِ اهل عيال
انتقال وقت جي اڙ ۾ حجت عمران پور ۾ ڪجهه
پنا ڪئي ۾ هناه ورتي ۽ وري ٽنڊو ڄام ڏانهن عمران پور هوندي

آئي ته صاحبزادو طفوليت ۾ ئي هدايت ۾ رهيا.
جڏهن سندن عمر پندرهن سورهن سالن جي قريب ٿي ته
پاڻ تمام اچا ڊگها ۽ پتلا هئا ۽ سندن وڏا وار هئا
۽ هٿ ۽ آڱريون ڊگهيون ۽ نفيس هئا. سندن
نحيف جسم جيڪي ... جا هڏي ... قابل ذڪر ...
... ۾ مشغول هوندا هئا جي ننڊ کي به حرام ڪري
ڇڏيو جو رات جو هر وقت ساري رات جاڳي ۾ رهندا هئا
... قرآن ۾ ... حضرت صوفي
... صاحبزادا ... مجذوب ...
... سڀ ... سورهن ... آهي
... آهي
... حضرت
صاحب ... ۾ ... ۾ ...
... صاحب ... جن ...

لا شيخ ... ول ...
... طلب ...
... ...
الي ... عبادت ...

ملير
انهيءَ وقت هڪ فقير عبدالغفور سنگهار جي درگاهه تي رهندو هو
اهو گهڻو وقت ويٺو واپس پيران پير ڏي آيو ته ان عبدالغفور
فقير صاحبزادو هو احوال ان مريد ڪيا ته پير ان عبدالغفور
کي صاحبزادي جو ظاهري احوال ٻڌايو جنهن کي ڏاڍو ارمان ٿيو
۽ شام جو سمهڻ کان پوءِ ڪوئي ان فقير کي نيالو ڏيکاريائين ۽
اوهان ٻڌايو ته ڪم ڇڏي ٻين ڪمن ۾ لڳا آهيو
فقير اهو نيالو ڏٺو اٿئي ساڳيو نيالو ٻڌو
۽ ان ڏي ڏسندو ڪونه ڪنهن کي ڳالهه ٻڌائيندو
کڻي ڀڳي پير پاڻ ٻيا ڪيائون ان وقت صاحبن جو
فقير ۾ فيض وارو آهي قول ڪيل ٻيا سال علم
تو ان وقت حضرت شاهه شهيد عليه رحمت
وڏن خليفن مان هو ڏي فقير حضرت عبداللطيف صاحب
کي وارث آهي پوءِ پاڻ سڀ هليا ويا وڃي ٿيا
شاهه عبداللطيف جن وقت ٻيا شاهه صاحب
وڏي تعظيم سان احوال پڇيائون فرمايائون ته فقير
خدا جي ولي اسان ڏي آيو هو اهو
سنڌ اسان کي ڏس شاهه صاحب ٿيو
فقير صاحبن ڪيون جو حڪم ڪيو اوهان ڪڏهن ڏي آيا

٦٦

هو پڻ ذڪر فڪر جو شادي ٻانگ ۽ نماز جو پابند هو ۽
رهندو هو. آخر ۾ سيد شاه عبداللطيف صاحب
جن کان ٻيعت ٿيو. ٻانگ مراقبي ۾ ويهي رهندو هو
رات جو گهڻو حصو. صبح جو شاه صاحب جن وٽ ويندو هو
شاه صاحب جن به اهڙي حالت جو قدر ڪندا هئا. ساري ڄمار
خدمت ۾ رهيو جن هن کي مرشد جي صحبت حاصل ٿي. عرض
ڪيائين ته قبول ڪجي جن اوهان جي رهبري هيٺ آهي
آئي. اهو ڪونه ٻڌو ويو. ڏسڻ جي صلاحيت
ته آهي. معلوم ٿيو ته ڇا ڏسيو. صاحبزادو ڪانه
هوڪلائي حضرت ميران پور شريف مان آيا
اچي ڏٺائين دروازي تي بيٺا. اتي پاسي ڏسي فرمايو
ته هيڏي ته هليو. ويري اوهان پاسي ڏسي فرمايو ايڏاهن
ته وڃو. ويري ڏکڻ طرف ڏسي فرمايو ته ايڏاهن
به هليو. اوڀر پاسي نهاري چيائون ايڏاهن هليو
۽ اوڀر طرف جو رخ رکيائون. ٻانگ ۽ انوار نظر آيا
نڪتا ڪانهوڪلا پيرن ته ٿيڻ فقيرسائين ڪانه ڪيائون
جنهن صورت ۾ فقيرن ذڪر فڪر ۾ جذبو اچي ٿي ان ڪري
ٻي نشاني آهي. ۽ جڏهن اهڙي ريت سان ڪري

وڃي تر هٿ هڪ فقير رائول چيو ناني چيو ته مان صاحبن ڪريهن
سان هلان تو ته پيلان ائين جو ليکو ڪري لڏ هلڻ اوهان
ڪيس مان پيان ته سان ڪي اچو ته صاحبزادي ڪانه لاءِ
بڇير آيو ته فقيرن سلام ڪيو جي ان حڪم ڪي آئي احمد فقير رائول
سندن ليڙو ڪري پيان ته سڌا هلندا ڪايان ته ڪانن ته پسن ڪجهي
وينا ڪي بينا فقير پيان کيا وچن ڪي ڪي ڪهن پسن
اڄ تر سڙ ته رهيو هن پورو ليڪ ڪجهن آخر ته ڪانون پيڙ
جو سامان ڪي ڏيڻ پاڻ سڀني تر جو سفر جيسلمير جو ترپور
ڪان قريبا ڪيرا تي جي پٽ تي پاڻ ڏيرا ڄمايون فقير ڪن
اچڻ تي سان گڏ رهيا پاڻ پوءِ ٻارهن سالن پٽ تي
جدا جدا ڪان الله جو مزار آهي ڪجهي تي ڏاڍا اچڻ آسن
موجود آهي ان پٽ تي صاحب لعل ڏاڏيءَ جو پٽ ڪري جو ڏاڍو آهي
ته هاڻ ڪي تڪيو شريف ڪان پهچو هو يعني اتي ئي خيل اڀير
طرف واقع آهي جڏهن فقيرن جو سامان وغيره ڏي وڃن
ته ڪيسن ڪري جي ته ڪرڻ ڪيا ويا ته ڪرڻ سا ئي ڪا هلڻ
ڪيو آهي الله ڪري تا سن تن سڏ شفاعت ڪي ته پاڻ حڪم ڪندا
جوا ته ڏاڍي فقيرن ڪيسان ڏي ٿيو فقير حڪم مطابق وڃي ڪوٺين
ته ڪي سو پيئو ان حيدرو ڪي هٿ ڪلڪته ۽ ان ڪي فقيرن ڪي

ٻيا چڙهي. (ٻه جيئرا پورا آندا هئائون) پڇڻ تي
گهر پهتاسين پيءُ جي اڳيان بندوقون ڪيرايون هئا سڀ ٻوري
ب حڪم ڪندا هون. انهن جائين ۾ اهي پاڻ سان
چادر ۽ بسترو پاڻ سان کڻندا هون ۽ جي ڪيريون پاڻ
وجهون. جهڙا هي پين ٻي ڪيري. ۾ ٻڌهين ڏوري
ڪرندا هئا ته ڪنهن جون ماڻهون هوندا ۽ هيون
اهي ماڻهي گهر سفر ڪندا هئا پاڻ ۾ چوندا هين ته
گوڙ پيو جا قلعي ۾ اچي ويو پوء تن جا ڪتا آهن
پاڻ حڪم ڪندا هين ته ڪنهن ڪيري. ۾ وجهي ڇڏيو. ٻوڙي پاڻ
ڏيئي ويو جڏهن ته ڪجهه ويندا جانور ٿيو پون
پاڻي ڏيئي پاڻ حڪم ڪندا هون ته ڪانڊي هوڪر هيٺان
ڏيئي ڏيئي ڪندا هيا ته ڪي جڏهن پيڙا
ٻه ڏيو ڪندي ڏينهن وڏيرا هئا ڪيرا هيرا ٿيندا
هين ته ڏيڍ ڪندا هئا ۽ ڪيرا ڪيرا هيرا ڏيا آهن
پاڻ حڪم ڪندا هين ته ڪيرا هي شيءِ ڏيک ڏي
۾ حڪم ڪندا هئا ته ڏينهن ڪي پاڻ ڏيو ڇڏڻ ۾
سڀني ڪي ڏڍهن پاڪي چادر جو ڪمال ڪيري ڏي
ماڻهون ۽ جي حڪم ڪندا هئا ته ڪنهن ٽينهن ڏي

ڪندو ويو. فقير سڳورا چون ته اُن دوري جا ڏتل آهن
فقيرن ته امراض جي وجهڙا ڏنا، جن ڀيڻين ۾ پيرين پير [illegible]
رضا. اهو سڀ ڪجهه فقيرن جي مريدن لاءِ ڪندا هئا. پاڻ
اهڙن بيمارين ۾ ظاهري طرح ڪا دوا ڏيندا نه پر
پيتا ڪين. انهن اٿي ڪجهه قضائي حاجت لاءِ ٻاهر ويا هوندا
منهنجي روبرو حاضري ۾ رهندا هئا. سندن گهٽين (ڪرڙي) ۾ اُٺي چڙهي
مولوي فقير سائين سيد وهيو، جو سندن پيار ۽ خوشي ٿيندو هو
جنهن شاهه صاحب سائين جي خدمت ڪئي ته
ڪم ڏاڍو گهڻي ئي ڪندا هئا. مطلب ته سڀني طرح تي اوليائن جي
لاڏ ان لطيفي جي مدد سان ڪيو هئي
سائين جي چاڪري ڪئي. ٻه ورهيه ڏيهاڙي [illegible]
سندن تربيت سفر جا جو حڪڙو لڳايو ڪوڙ ۾ راڄن ۾ هڪ
نمونو ڪيئي [illegible] زبان قاصر آهي.
آخر الله جو فضل ڏيئي فقيرن جي ڪرم جي قبولا ساڳي ٻارهن
سالن جي محنت ويا ٿيا آهن. ماڻهن آجي جي ماڻهو جا امراڻو آهي
لڳي پيا [illegible] اها جيڪا ساجهن [illegible]
[illegible]
[illegible]

ھيناڻ اچي ويا. جڏھن پاڻ ان ڦوڪ ھيناڻ اچي ويا ته ان
جي ڄاڻو نه ھي طرف ڪاڏي نه ڦري پاڻ ساري جاءِ ان
ڦوڪ ھيناڻ ان گوڏڙي ۾ (جا سنڌ ولاڙ شريف ڪان ڏکڻ طرف
ڪڏ ڙيا لوڻ راھ گوڏڙي تاج جو حضرت شاه شهيد عليه رحمت
ڪان عطا ٿي ھئي اھي اڄ ۾ موجود آھن ۽ گادي نشين وٽ
تحفو طور رکيل آھن ۽ ان جي زيارت بار ھين مھيني جي
مبارڪ جي موقع تي مريد ۽ معتقد ڪندا آھن.
جڏھن صاحب ڪريم جو تجلي شريف واري پيشي تي رھڻ جي
ڪلھوڙن جي جنڊ به حضرت صوفي صاحب شاه شهيد عليه رحمت
جو فرزند شاه عبدالله شاه ھڪ وڏو فقير ۽ اھل الله درويش
ٿيو آھي. [illegible] پڙھي ڪين حسر ٿيو ۽ صاحب ڪريم
شهيد ڪرڻ لاءِ [illegible] آيا. [illegible]
[illegible] شاه [illegible] جو پروانو ھيو ۽ ھو بادشاه
صوفين سان ظلم ڪري ان ڪري [illegible] سنڌ وڃي
ڪرڻ لاءِ ھڪ آدمي کي [illegible] قاتل جڏھن ڦوڪ
انھن ڏينھن ساڻ ھڪ [illegible] ھو الله [illegible]
گادي [illegible] تي [illegible] ماري [illegible]
ھئي جو ان ماڻھو [illegible] سمجھي واري جاءِ

ڪي وڃڻ جي اسماعيل ورڪ ڏاڍي ڪي ڏيلي اهڙي جي جوان کي
پاڻي پئي ترڪ ڪرڻ لاءِ بيٺو هو ڪريم وڃڻ تي ترڪ ڪرڻ لاءِ پاڻي بيٺو
سان هڪدم ماڻهو مري ويو. انهي ماڻهو کي ڪافي ڪيڏو ڪيائون
پڄڻ ريت تي ڪان ڪي — جو تڪليف ڏيڻ ڪري ڪڍيائون.
اڳي اچان — آخر اهو ماڻهو بچايو ويو. پر پوءِ بيچارو
وقت پهچڻ ظاهري طرح بيمار بيهوش ڏاڍي تڪليف ڪيائين
پاڻ جي دستور جيئن هميشه مراقبي ۾ رهندو هيو.
آخري وقت پاڻ مراقبي مان ڪڏهن ڪونه نڪتا. ان حالت
۾ فرمايائون ته بچاءُ ڪرڻ کان ضرور اڳ ۾ جيڪو ڪجهه
نڪي ڏيهي آهي سالڪن کي ڏي سهڻي صورت ۾ ڏي ويو
۽ اهڙي دهشت بيٺي جو اهي ڪي ڏيلون ڪري حضور
ليٽي ڪيائين ۽ پاڻ انهي ڪان ولي ٿيڻ جا ڪيڏا هنيائون
۾ سمهڻ ۽ ٻئي ۾ وڃڻ واري ٿيڻ کي پر پاڻ مبارڪ الحال ڏيائون
کي ولي ٿيڻ وارين ٿيڻ وارن ۾ اهڙن مبارڪ ۾ خوشي
۾ موڪلائون پيارن پاڻ سان رهيا. انهن پيرن لاءِ ولي
هڪ انهن سفر جو ڪيو. اتي ڪئي ٿيو ۽ اها جڳهه ٿي هئي اهو
ماڻهو ڏاڍو پيارو ڪيو ۽ مون ٿي ڏي ساڻس ڳالهه ٿي
ماڪ ڪري ڳالهائيندي ٿي مڪري الله تعاليٰ جي ڪي

۾ ٿلهل شرح سار لڳو ... جن ڪي صاحب محرمين
کان سوال ڪيو ته قبلا يزيد ڇو امام حسين عليه السلام سان
ناحق جيان ڪو ڇا ڪيتو ويو؟ ان تي فرمايائون ته بفقر نه هي
يزيد لعين جهڙو آهي ته به يزيد جي عمر آهي
سڄي حياتي ۾ هڪ به جهڙو ناظرين کي آهيان نيشن پيالو
ته بخاري ملڪ ۾ هڪ سال سيدن ۾ اڳراڻ ڪي ڪي
۾ پيا مرهڪ قمر علي شاه ۽ مظهر علي شاه هو ان
هڪ سيد مظهر علي شاه سنڌي پير سنڌ جي پيار ڏي
ڏي محبت هئي. انهيءَ ڪري جي تمام سنڌ ...
پاڻ جي محبت ۾ قرآن ۾ اهو سڄو بيان ڏيڻ واري ۾ مظهر
پاڻ جي ملان ملا مسوال ڪيو ته مگر ڪمال سڄو بيڙو ڪئي
پيو آخر ۾ هو ان ڪڏهن ... شاه
قلندر ڪي پاڻ ۾ گڏ ڪي سڄو صحرا ۾ ڪيو
اتان چوڻ لڳي ته ترڪن بادشاه ڏانهن ترجمو ڪيو
... آهي ان ۾ مطلب ڪيو ...
جيڪو شاه صاحب جن جي منزل بمنزل پير ڪيو بيا ڪيو
بيا ٿيندو. انهي صاحب محرمين جي خدمت ۾ لکيو
جنهن ۾ ... وقت آيو ته ان کي ...

ڏسڻ ۾ آيا- جن ۾ سونا والا، گھڻا هئا اهڙا فقيرن
ڪيترا پورڪا آيا هئا، ڪن ۾ پاڻي پاڻ ڏي جو سامان
ڪتان (نئي ايندا هئا) انهن آئن جا نالا هي آهن-
[illegible] جو ناٺو ڪيڙي - ٻيءَ جو ناٺو ڪرهو - هونڊ هو -
شاه صاحب جڏهن انهن ڏٺا ته دل ۾ خيال ڪيائون ته جي هر
ڀاڻ هلا ته ڇو ڀاڻ نه آهن. هي ڪهڙي ڀرڻ - هونئن انهن
ڀاڻ جو ڀڳن ڏي لڳي ۾ فرمايائون ته سائين ڪهڙي ڪم ۾ آيا آهن
انهن ڏي ڀيٽ ڪبو - شاه صاحب دل ۾ ته خيال ڪري آيو هو
ته ڪهڙي سامان جهڙو شاد وٽي ڏي ڀرجي ڀاڻ ڏسي -
جڏهن ڀاڻ شاه صاحب ڪرهيم روبرو حاضر ٿيو ته ڀاڻ ماڻهن
سان ڪيڏي ڪئي فرمايائون ته ڀڃاءِ سيد ڀاڻ انهن جي واهو ڏي
آڻيو ته شاه صاحب ڏاڍو خوشحال ٿيو. ڀوڙي ڀاڻ فرمايائون ته
اڳيان انهن سان گڏ لعبان لوڻ ڪڻان - سنڌ سمجھه ورونه ڪهڙو
ڀنڊار سان ته ڪو پيچ ورتي فرمايائون ته ڪن سان ڀري ڪيلو آهي
ان ڪتيرن سنڌ جي ڪشڪو اهي هڪ حسين ڪري ڏيکن - ٻي ٻيرن مبارڪ
ڏي رکيو ته واسطو ڀرت پاڪ جي اڌو مشڪل حل ڪيو
آخر ڪيي آڙي ٽيڙڻ ڪمان ڀري فرمايائون ته ڀوڙهي گوٺ
جي اوڌ طرف ۾ جڏهي ڪڙي آهن ٿيڙ ڪري ڪيڙ لصف ڪري -

جمعي ڏينهن ان ڏينهن [illegible] ڏي پاءِ ملنڊو [illegible] منهن [illegible]
گوشت [illegible] ايئن ڪيائين جيئن فرمايو هئا ٻين ملڪن
۾ انسان جمع ٿيندا جو هن ڏينهن جي پاڻ ملنڊو رهيو. آخر زماني
۾ سان گڏ حسابين پوءِ پاڪ ملڪ ۾ شريف دلين ۽ وري حاڪم
شاهه صاحب جي [illegible] لاءِ [illegible] ٿيو. جڏهن شاهه
صاحب پاڻ ڪربلا ۾ پهچي هستي [illegible] اندر [illegible]
آهيان هر ڪجهه جو لشڪر آهي جو ان سان ملي لاءِ [illegible]
[illegible] جواب [illegible]
حضرت امام حسين عليه السلام جو آهي [illegible]
شهيدان لشڪر [illegible] آهي [illegible] حضرت
امام صاحب جن جو تخت شريف جي پيٽ ڪمال لڳائيندو [illegible]
فقير لوڪن ڪين [illegible] دل لاءِ عرض ڪيو [illegible]
امام صاحب جن [illegible] حڪم [illegible]
ملنڊو [illegible] ان حڪم مطابق حال [illegible] ملڪ [illegible] آهيان
شاهه صاحب جن تخت شريف وارن جاءِ [illegible] آهي [illegible] جي سيدن
سان [illegible] سيد [illegible]
[illegible] آيا [illegible] سلسلو [illegible] جاري آهي [illegible]
[illegible] حيدر [illegible] شاهه [illegible]
سيد [illegible] شاهه

۽ سيد محمد امين شاهه ولد ڪريم بخش شاهه وٽ آرٿو هر بجار
جا گهڻا ئي سرهڻ آهن ۽ بزرگ ڪندا الله ڏئين
اجر خير ڏيندو. بتار جو سردار سيد [illegible] شاهه
مردن جا [illegible] شير [illegible] سردار [illegible]
سيد خادم حسين شاهه آهي جنهن جو شريف جي
سجاده نشين حاجي عبدالستار شاهه جو طالب آهي
سندن [illegible] ولي [illegible] [illegible] هئا
[illegible] [illegible] سرڪار خادم حسين شاهه هر سال
جو ڪ شريف ۾ محفل شريف جي محفلن ۾ دستور مطابق
ڪندو آهي.

جناب سيد غلام الدين شاهه صاحب جي جاءِ تي محفل شريف [illegible]
۽ [illegible] سندن عمر [illegible] سال هئي [illegible]
[illegible] غريب [illegible] فرمايائون [illegible]
[illegible] شريف [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] وقت [illegible] [illegible]
[illegible] فرمايائون [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] فرمايائون.

موڪل تي تي مارئي الوڙي الو سونهان مڪا سوچي، هلو

وسيدي ويڙهيچين ڏي پهچي پاڻ پلو - پيري ۽ ولات ولو

هاڻ اهو سڀ - جو سونهون تي سالها ڏي -

آخر پاڻ سال ١٢١٣ هجري بمطابق 1766ع ۾ ذوالحج مهيني جي ٢٥

تاريخ هن فاني دنيا مان عالم بقا ڏي انتقال فرمايائون

قالوا انا لله وانا اليه راجعون ه جڏهن پاڻ وصال ڪيا ته [illegible]

دستور مطابق ڪين غسل ڏنو ۽ حڪم ۾ جسم ۾ روح [illegible]

۽ واڳ هي [illegible] فرمايائون -

من مڻ عارڻ اڪي پيو انت نه آئون

پت پڙي پنهور سان لڄيم جان الائون

هي جانيون چيائون ته ملڪ سڀ علمير [illegible] -

حضرت شهيد عليه رحمت جي پيرن ڳالهين فرزند سائين حضرت شاه عزت الله شاه ي الله جي اولاد جا احوال -

ناظرين جي معلوم ٿي جي ايڏي عام قتل ڪرائڻ ۽ ظلم ڪمائڻ

سوئن تي آخر وقت هو جو ڪجهه [illegible] صوفي مرتد اسير ٿي هو

ته انجو سرو [illegible] اٿيا هئا [illegible] ۽ ويندڙ ڪي [illegible] العام

قيد ڪيا هئا [illegible] صوفي مرتد [illegible] الله جو [illegible]

جنهن جي نالي مان ظاهر ٿئي ٿو ته انهن کي قتل ڪيو ويو. ان ظلم جي
ڪري سائين حضرت عزت الله شاهه اهل و عيال سميت
جنهن ۾ هڪ ڄڻو عزيز به شامل هئا، جيڏانهن اجمير شريف
ولي جي پيرن دهلي جي بادشاهه جا پرچا آيا. جي سائين حضرت
عزت الله شاهه کي ونئي اچي گادي تي ويهاريو. پاڻ سنه
بمطابق ۾ گادي نشين ٿيا. پاڻ گهڻو وقت الله جل شانه
جي يادگيري ۾ گذاريندا هئا. کين فرزند ڪو ڪونه هو نياڻي هئي
سندن صاحبزادو ننڍي هوندي گذاري ويو هو. باقي سندن
نياڻي پڻ سائين حضرت محمد ابراهيم شاهه کي ڏنائون. سائين
حضرت عزت الله شاهه جو ڪو فرزند هيو. متاخرين کي
معلوم هجي حضرت شاهه عظيم شاهه کي به پاڻ
هو حضرت عزت الله شاهه جو سندس فرزند نسبت سان
ته قتل ٿيا ۾ شهيد ٿي ويا. حضرت ثاني ڪنهن جي
ڪي فرزند ثاني حضرت ابراهيم شاهه پاڻ حسين لال
مان حضرت جي وفات کان پوءِ ۾ مرشد هئا. تنهن کانپوءِ
وفات ٿيا. سندن فرزند حضرت ابراهيم شاهه وڏو ولي
سائين حضرت عزت الله شاهه جو وقت ۾ ... فوت ٿيا
سنه ١١٨٠ هجري، تاريخ ١٣ محرم الحرام بمطابق 1766ع ۾

پاڻ دولت الله جل شانه جي مخدوم محمد اسماعيل کان ورتي هئائون
۽ ذڪو ڪيو. سندن هڪ فرزند سائين حضرت محمد زاهد شاه هو
پاڻ حضرت عزت الله شاه پنهنجي سياڻپ ۾ حضرت محمد زاهد شاه
کي ڏني. پاڻ لاولد هئا فاني جهان مان رحلت فرمائي ويا
تنهن ڪري گادي قريشي سائين حضرت محمد زاهد شاه وٽ
آئي. سائين حضرت عزت الله شاه کان پوءِ گادي نشين
حضرت محمد زاهد شاه مقرر ٿيو. پاڻ سنه ١١٨٢ هجري ۾ مسند نشين
ٿيا. پاڻ ذڪر پنهنجي والد بزرگوار سائين حضرت ابراهيم شاه
کان ورتي هئائون.

Pdf By: Nadir Ali Sattari
Dargah Tajal Sharif
Date:02/11/2025